[2018] 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 103

ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਚੰਦਰੂ ਗਾਓਂਕਰ

ਬਨਾਮ

ਐਨ.ਐਮ.ਦੇਸਾਈ

(2018 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 359)

ਮਾਰਚ 06, 2018

[ਏ. ਕੇ. ਸੀਕਰੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973: ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) – ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਵਕੀਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਆਯੋਜਿਤ: ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ)(i) ਜਾਂ (ਬੀ) (ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲਾ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। 195(1)(ਬੀ)(ii).

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

1.1 ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਆਫ 2004 ਕਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐਸ.ਐਮ.ਵੀ. ਸੀ, ਜਿਸਦੀ 02.03.2005 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 18.07.2006 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਿਆ ਕਿ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਵੀ. ਵਜੋਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਐਸ.ਐਮ.ਵੀ. ਵੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੇਕਨੀਤੀ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪਿਆ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੇਸ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਾਓਂਕਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, 2004 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਸ.ਕੇ. ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕੇਸ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਐਸ.ਐਮ.ਵੀ. ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਐਸ.ਐਮ.ਵੀ. ਦੇ ਕਥਿਤ ਜਾਅਲੀ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀ 2004 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ/ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਯਾਨੀ 18.07.2006 ਨੂੰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ 2007 ਦੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 95 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) [ਪੈਰਾ 7-9] [109- ਏ-ਬੀ, ਡੀ] ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

1.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। 2007 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 95 ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ 31.07.2008 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(i) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ)(i) ਜਾਂ (ਬੀ) (ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। [ਪੈਰਾ 15] [112-ਬੀ- ਈ]

1.3 ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਕਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਡਿਕਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਆਫ਼ 2004 ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਕੀਲ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ, ਜੋ 2004 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ

ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਚੰਦਰੂ ਗਾਓਂਕਰ ਬਨਾਮ ਐਨਐਮ ਦੇਸਾਈ

ਸਹੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.[ਪੈਰਾ 16] [113- ਐੱਫ-ਐੱਚ] ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਮਾਰਵਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ [2005] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 708: (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370 - ਅੱਗੇ।

1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 492: (1998) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 493; ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਮਾਰਵਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ [2005] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 708: (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370; ਸਚਿਦਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, [1998] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 492: (1998) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 493; ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ [1996] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 70: (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 533 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
[1998] 1 ਐਸਸੀਆਰ 492 ਪੈਰਾ 3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[2005] 2 ਐਸਸੀਆਰ 708 ਪੈਰਾ 3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[1998] 1 ਐਸਸੀਆਰ 492 ਪੈਰਾ 11 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[1996] 3 ਐਸਸੀਆਰ 70 ਪੈਰਾ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[2005] 2 ਐਸਸੀਆਰ 708 ਪੈਰਾ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 359।

ਗੋਆ ਦੇ ਬੰਬਈ ਸਥਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 06.08.2009 ਅਤੇ 06.10.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1380 ਆਫ਼ 2009 ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਏ. ਨੰਬਰ 22 ਆਫ਼ 2009।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀ ਬਾਜਪਾਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1. ਇਹ ਅਪੀਲ ਗੋਆ ਵਿਖੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 06.10.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਐਮ. ਦੇਸਾਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ 31.07.2008 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਉਹ ਹਨ:-
1993 ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੋ ਮੁਦਈਆਂ ਮਮਲੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਰਾਮ ਗਾਓਂਕਰ ਅਤੇ ਜਾਨੂ ਨਾਰਾਇਣ ਗਾਓਂਕਰ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਮੁਦਾਲਿਆਂ, ਕੁਸਤ ਨਾਗਾ ਗਾਓਂਕਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਸਤ ਗਾਓਂਕਰ, ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੂਲ ਮੁੱਦਈ ਨੰਬਰ 2, ਜਾਨੂ ਨਾਰਾਇਣ ਗਾਓਂਕਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹੈ। 1993 ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 4 07.12.2001 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਦਈਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੁਆਰਾ 07.12.2003 ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੂਲ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ 07.12.2001 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 2004 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 2004 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਾ ਮੰਜੂ ਵੇਲਿਪ (ਮੂਲ ਮੁਦਾਲਿਆਂ ਕੁਸਤ ਨਾਗਾ ਗਾਓਂਕਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਦੀ 02.03.2005 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। 1993 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1 2003 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ 20.06.2006 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2004 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 18.07.2006 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 18.07.2006 ਨੂੰ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2003 ਦੇ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 01 ਨੂੰ ਵੀ 21.07.2006 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 29.11.2007 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਜੋ ਕਿ 2004 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ਬਾ ਮੰਜੂ ਵੇਲਿਪ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। 31.07.2008 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ 31.07.2008 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 31.07.2008 ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਚੰਦਰੂ ਗਾਓਂਕਰ ਬਨਾਮ ਐੱਨ.ਐੱਮ. ਦੇਸਾਈ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.]

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਚਿਦਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ., (1998) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 493, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾਹ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਮਾਰਵਾਹ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ., (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(i) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

4. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

5. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1) ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ:-
"195. ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜਨਤਕ ਨਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ। - (1) ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ-

(ਏ) (i) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (1860 ਦਾ 45) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 172 ਤੋਂ 188 (ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ, ਜਾਂ
(ii) ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ, ਜਾਂ
(iii) ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਿਸਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧੀਨ ਹੈ;
(ਅ) (i) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ (1860 ਦਾ 45), ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾਵਾਂ 193 ਤੋਂ 196 (ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ), 199, 200, 205 ਤੋਂ 211 (ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ) ਅਤੇ 228 ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜਾਂ
(ii) ਉਕਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 463 ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 471, ਧਾਰਾ 475 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 476 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜਾਂ
(iii) ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼,

[ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵੱਲੋਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਹੈ]।

....."

6. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 2004 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਕਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ਬਾ ਮੰਜੂ ਵੇਲਿਪ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਮੌਤ 02.03.2005 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 18.07.2006 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਮਲ ਸ਼ਬਾ ਵੇਲਿਪ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕਿ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਬਾ ਮੰਜੂ ਵੇਲਿਪ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਸ਼ਬਾ ਮੰਜੂ ਵੇਲਿਪ ਵੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਐਨ.ਐਮ. ਦੇਸਾਈ ਕੇਸ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਾਓਂਕਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ, ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ 2004 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਸੁਰੇਸ਼ ਕੇ. ਗਾਓਂਕਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਬਾਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕੇਸ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਬਾ ਮੰਜੂ ਵੇਲਿਪ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸ਼ਬਾ ਮੰਜੂ ਵੇਲਿਪ ਦੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

7. ਤੱਥ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 2004 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ/ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਯਾਨੀ 18.07.2006 ਨੂੰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

8. ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ 2007 ਦੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 95 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2007 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 95 ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ.-4 ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਇਸ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।"

9. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 31.07.2008 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰੇ 18 ਅਤੇ 19 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:-
"18. ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 9 ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਕਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੀ ਅਤੇ 18.7.2006 ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਬਾ ਉਸ ਦਿਨ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 463 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਹੋਵੇਗੀ।
19. ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

11. ਸਚਿਦਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (1998) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 493 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 340(1) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੈਰੇ 8, 11 ਅਤੇ 23 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:-

"8. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਰੋਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਰੈਂਕ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੈਅ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਡੋਨਾਲਡ ਹੰਬਰਸਟੋਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ 5 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ (ਇੰਟਰਪ੍ਰੀਟੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਸਟੈਚਿਊਟਸ, 12ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 105) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ"। ਜਿਸ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਝੁਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

11. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 340(1) ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।
23. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀ ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿੱਥੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।"

12. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"12. ਇਹ ਇੱਕ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸੋਚ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।"

13. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 533 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਉਲਟ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਚਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਚਿਦਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਮਾਰਵਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2005) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਚਿਦਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ 33 ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-
"33. ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਚਿਦਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।"

14. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾਹ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾਹ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

15. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। 2007 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 95 ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ.-4 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 31.07.2008 ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੀ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਉੱਪਰ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕੇਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਹੁਣ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ)(i) ਜਾਂ (ਬੀ) (ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ:-

"10. ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਹੁਣ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 195 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ)(i) ਅਤੇ (ਬੀ)(ii) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ (1) ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, (2) ਜਨਤਕ ਨਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ, ਅਤੇ (3) ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ (ਏ) ਧਾਰਾ 172 ਤੋਂ 188 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਆਇ X ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ - "ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ"। ਇਹ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਜਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ (ਬੀ)(i) ਅਧਿਆਇ XI ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਜਨਤਕ ਨਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ" ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਝੂਠਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਘੜਨ ਜਾਂ ਗਲਤ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਹ ਨੌਕਰ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਐਲਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ (ਧਾਰਾ 205 ਅਤੇ 211 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.)। ਇਹ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਦੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਜਾਂ ਪੂਰਤੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ (ਬੀ)(ii) ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਜਾਂ ਅਚਨਚੇਤੀ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ)(i) ਅਤੇ (ਬੀ)(i) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 195 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਬੀ) (ii) ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।"

16. ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਿਕ੍ਰੀ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਕ੍ਰੀ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਡਿਕ੍ਰੀ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਕ੍ਰੀ ਧਾਰਕ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਡਿਕ੍ਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2004 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਐਨ.ਐਮ. ਦੇਸਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ, ਜੋ 2004 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 91 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੂਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

17. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 195(1)(ਬੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ

ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੈਰਿਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ